

Vårgårda kommun

Miljöstrategi

Antagen av kommunfullmäktige 2024-12-11, §127

Postadress: 447 80 Vårgårda • Besöksadress: Kungsgatan 45
Vx: 0322-60 06 00 • Fax: 0322-60 09 60 • Org.nr: 212000-1454
Epost: kommunen@vargarda.se • Hemsida: www.vargarda.se

Innehåll

Inledning	3
Syfte och förväntat resultat	4
Rådighet och avgränsning	4
Problembeskrivning och riskbedömning	5
Bakgrund och nuläge	6
Uppdrag och beredningens arbete	6
Fokusområden	7
Ambitionsnivå och målsättningar	8
Pågående arbete	9
Strategiska arbetssätt	9
Prioriteringar	10
Organisation och ansvarsfördelning	14
Finansiering	14
Uppföljning, utvärdering och revidering	14
Samverkansarenor och projekt	15
Kalendarium	15

Inledning

Den 25 september 2015 antogs världens ledare Agenda 2030, en agenda för hållbar utveckling med 17 tillhörande globala mål. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. De 17 målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra. En hållbar utveckling innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det betyder att alla måste leva på ett sätt idag som innebär att framtida generationer ska kunna ha samma möjligheter.

Agenda 2030 formulerar den övergripande visionen för hur världen ska se ut år 2030 och Globala målen utgör en mer detaljerad plan för vad världens länder måste åstadkomma för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling.

Kommunerna har en viktig roll för omställningen till hållbar utveckling. Enligt Svenska FN-förbundet påverkar kommunernas välfärdstjänster och service möjligheterna att nå de globala målen, då det som görs lokalt får effekter globalt.

Genom att integrera FN:s globala mål för hållbar utveckling i kommunens styrning och uppföljning och samarbeta med våra invånare, näringsliv och andra intressenter är vi i Vårgårda kommun fast beslutna att göra vår del för att minska påverkan på klimatet och miljön för att skapa en mer hållbar, hälsosam och välkomnande kommun att leva och arbeta i.

I kommunens vision beskrivs ett önskat framtida tillstånd och en övergripande färdriktning för arbetet. Visionen uttrycker den politiska viljeinriktningen för den långsiktiga utvecklingen av kommunen. I visionen ingår visionsberättelsen som beskriver "den goda kommunen", som bland annat beskrivs enligt följande:

I den goda kommunen formas framtiden av en hållbar livsstil. Det är självklart, enkelt och medvetet att leva hållbart. Det fungerar därför att vi har närhet till den service och infrastruktur som detta kräver. Vi har en rik fritid som en del i vår hållbara livsstil.

Ingen kan göra allt, men vi kan bidra till den goda kommunen utifrån våra egna förutsättningar. Vi gör det genom små och stora handlingar i vår vardag, varje dag. Vi är stolta över den goda kommunen som vi lever och verkar i och låter gärna omvärlden få veta det.

Den goda kommunen är du och jag. Och alla andra förstås.”

Visionen anger fyra prioriterade fokusområden som beskriver hur Vårgårda ska ges förutsättningar för att utvecklas, växa och ge värde för den goda kommunen: Attraktivt boende, Hållbar miljö, Utvecklande skola samt Konkurrenskraftigt näringsliv.

Inom fokusområdet Hållbar miljö har den övergripande visionen brutits ned till [följande](#):

”Vårgårda strävar efter att vara ett hållbart samhälle. Det åstadkommer vi genom kunskap, engagemang, framtidstro och mod att vara ledande i miljöarbetet. Innovativa idéer och lösningar leder oss framåt. Utvecklingen är såväl ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar.

De rika och välmående natur- och kulturmiljöerna, de vackra tätorterna och den levande landsbygden vårdar vi med omtanke och ansvarar för tillsammans. I Vårgårda engagerar vi oss för att säkerställa kommande generationers möjligheter att få växa upp med hög livskvalitet i ett hållbart och inbjudande samhälle. Kommunens verksamheter är ledande och ett föredöme i arbetet att skapa det uthålliga samhället. Tillsammans lever vi i ett samhälle där det är lätt att göra rätt.”

Syfte och förväntat resultat

Vårgårdas miljöstrategi ska ge vägledning för miljöarbetet utifrån det globala perspektivet till den lokala nivån genom att bryta ner globala, nationella, regionala och lokala mål på ett praktiskt tillämpbart sätt. Utgångspunkten ska vara att hitta de bästa hållbara lösningarna utifrån Vårgårdas förutsättningar. Fokus ska ligga på lösningar som helst kan lösa fler problem på samma gång och effektivt bidrar till snabbare omställning till ett såväl ekologiskt som ekonomiskt och socialt hållbart samhälle, där både organisation, Vårgårdabor och företagare gemensamt ska kunna bidra.

Tillsammans förväntas miljöstrategin bidra till att förtydliga, samordna, underlätta och påskynda genomförandet av kommunens arbete med att uppnå internationella, nationella, regionala och lokala miljömål.

Rådighet och avgränsning

Vårgårdas miljöstrategi innehåller fokusområden, mål och prioriteringar inom kommunens arbete med ekologisk hållbarhet samt utgör styrdokument för genomförande genom att peka ut målsättningar, strategiska arbetsätt, prioriteringar, organisation och ansvarsfördelning, finansiering samt uppföljning, utvärdering och revidering med mera.

Den ersätter inte andra dokument utan ska ses som ett paraply för Vårgårda kommuns samtliga miljöstrategiska dokument och relaterade åtgärdsprocesser.

Strategin utgör ett underlag för politiken för återkommande prioritering och uppföljning inom ramen för det ordinarie arbetet med verksamhetsplan och budget.

Strategin gäller i första hand för Vårgårda kommun och hela kommunkoncernen vilket även innefattar Vårgårda Bostäder. Kommunkoncernen har dock inte rådighet över hela kommunen som geografiskt område. Miljöutmaningarna berör alla samhällsaktörer och samtliga invånare och insatser kommer behövas från alla håll för att nå målen. Kommunen kan göra skillnad genom att gå före och ta ansvar för den egna verksamhetens påverkan och parallellt skapa mötesplatser för att informera, inspirera och motivera till handling och samverkan i olika frågor.

Problembeskrivning och riskbedömning

Läget är allvarligt. Människans samlade påverkan på miljön har nått en omfattning som hotar själva betingelserna för fortsatt liv om ingenting görs. Utmaningen att ställa om till en hållbar samhällsutveckling är komplex och svår, men nödvändig.

Enligt en [rapport](#) från forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning är den befintliga omställningstakten för närvarande otillräcklig för att nå de övergripande mål som sätts upp, och arbetet behöver accelereras och intensifieras. För att detta ska bli möjligt krävs aktiva ansträngningar inom samtliga sektorer och av alla aktörer i samhället.

Samtidigt har en [studie](#) från Stockholm Environment Institute visat att 40 procent av den svenska befolkningen – framför allt boende i glesbygd och de med stort bilberoende – riskerar att på kort sikt drabbas mer negativt när Sverige ställer om till ett mindre koldioxidintensivt samhälle vilket innebär att omställningen behöver baseras på politik och åtgärder som accepteras av samhället i stort. Arbetet behöver vara inkluderande och ta hänsyn till såväl sociala och ekonomiska aspekter och som olika miljöperspektiv, i enlighet med de globala målen.

Att gå före i omställningen är att ta ansvar för att undvika framtida risker. Nackdelarna och kostnaderna bör ställas i relation till alternativet att inte göra det som krävs för att till exempel undvika dramatiska klimatförändringar eller en förlorad biologisk mångfald vilket riskerar att utsätta samhället för betydligt allvarligare påfrestningar, vilka vi då inte heller har kontroll över. Det kan handla om säkerhetspolitiska osäkerheter (inklusive krig i vår närmiljö), matbrist (inklusive svält), sociala spänningar med mera.

Att agera handlar också om att positionera sig i framkant av en för många attraktiv, önskvärd och konkurrensmässig utveckling. Förutsättningarna är bättre än någonsin – stöd finns att söka för åtgärder, förnybart kan konkurrera med fossilt och det pågår en intensiv omställning i form av en elektrifiering av fordonsflottan. För den kommun som vill behålla sin konkurrenskraft är ett ambitiöst miljö- och klimatarbete en förutsättning.

Bakgrund och nuläge

Agenda 2030 är den mest ambitiösa planen för att skapa en hållbar utveckling som världens ledare någonsin antagit. I Sverige utgör de nationella miljömålen den miljömässiga delen av Agenda 2030 och är därmed en viktig del i Sveriges ansvar att uppfylla de globala målen för hållbar utveckling. Genom miljömålen är de globala frågorna nedbrutna till ett nationellt perspektiv och de utmaningar och förutsättningar som finns här. Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Att uppnå miljömålen innebär att vi uppnår den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige.

Det regionala åtgärdsarbetet med de nationella miljökvalitetsmålen samordnas av Länsstyrelsen och gäller under åren 2022–2025.

Utöver de globala målen har Vårgårda kommun att förhålla sig till Parisavtalet 2015, som innebär att hålla den globala uppvärmningen långt under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Kommunen har också ställt sig bakom den regionala kraftsamlingen [Klimat 2030](#) som samordnas av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen samt [antagit](#) 24 av 30 klimatlöften, som består av 30 konkreta åtgärder där kommunen har rådighet, som är beprövade och som kan ge stor utsläppsminskning.

Uppdrag och beredningens arbete

Kommunfullmäktige tillsatte på sitt sammanträde den 5 april 2023 en miljöberedning med uppdraget att förnya den befintliga [Miljöstrategin](#) med följande inriktning:

- Visionen och dess inriktningsmål för en hållbar miljö ska vara utgångspunkten för miljöberedningens arbete.
- Ta fram en ny miljöstrategi som innehåller såväl kortsiktiga som långsiktiga mål och som möjliggör att identifierade antagna Åtagande kan nås.
- Identifiera redan antagna mål och planer som miljöstrategin behöver utgå ifrån (kommunala, regionala och nationella mål) samt välja vilka bland dessa som ska prioriteras.
- En bred medborgardialog ska ske under beredningen där barn och unga särskilt prioriteras.
- Intresseföreningar i kommunen ska involveras i beredningens arbete.
- Beredningen ska regelbundet kalla kommunfullmäktiges presidium till beredningen för information om arbetets utveckling.

Strategin skulle ursprungligen antas under fullmäktige 15 april 2024. Den 21 februari 2024 beslutade kommunfullmäktige att ge miljöberedningen i uppdrag att tillsammans med kommunfullmäktiges presidium och förvaltningen ta fram en ny tidsplan för framtagandet av ny miljöstrategi. I samband med fullmäktige den 10 april 2024 beslutades att uppdatera miljöberedningens uppdragsbeskrivning med

den ändringen att vägledningsdebatt 3 hålls på fullmäktiges sammanträde den 14 augusti 2024 och överlämnande av uppdrag sker på fullmäktiges sammanträde den 6 november 2024.

Beredningen har bestått av följande ledamöter:

Michael Johansson (C) ordförande, Ingamaj Wallertz Olsson (M), Henric Karlsson (M), Håkan Sillén (KD), Henry Claesson (L), Torbjörn Sjuenell (S), Robert Isberg (V), Helen Persgren (MP) och Roy Sjöberg (SD), Paulina Arvidsson (C, ordförande fr o m 10 april 2024).

Beredningen har biståtts av följande tjänstepersoner från Kommunledningskontoret: Fredrik Bergman (till januari 2024) och Camilla Funke (från januari 2024), med bidrag från ett antal berörda tjänstepersoner i förvaltningen.

Utöver miljöberedningens arbetsmöten har det varit två medborgardialogslikande aktiviteter och två vägledningsdebatter. Dessutom har workshops hållits med Sundergymnasiet och Gullhögskolan.

Fokusområden

Miljöstrategin omfattar tre fokusområden i syfte att kunna fokusera insatserna för att nå störst effekt. Valet av fokusområden har utgått från ett globalt perspektiv och kan motiveras utifrån forskningens larm om att 6 av 9 så kallade ”[planetära gränser](#)” är överskridna (se bild nedan). Genom att fokusera på områdena nedan kraftsamlar Vårgårda för att möta de mest akuta hoten:

- Klimat

Att klara klimatomställningen och snabbt minska utsläppen av växthusgaser är den enskilt viktigaste åtgärden för att förhindra en ekologisk kollaps och minska riskerna av extremväder. Åtgärder där det primära fokuset är att minska utsläppa av koldioxid kan även bidra till en bättre luftkvalitet inom Vårgårda kommun.

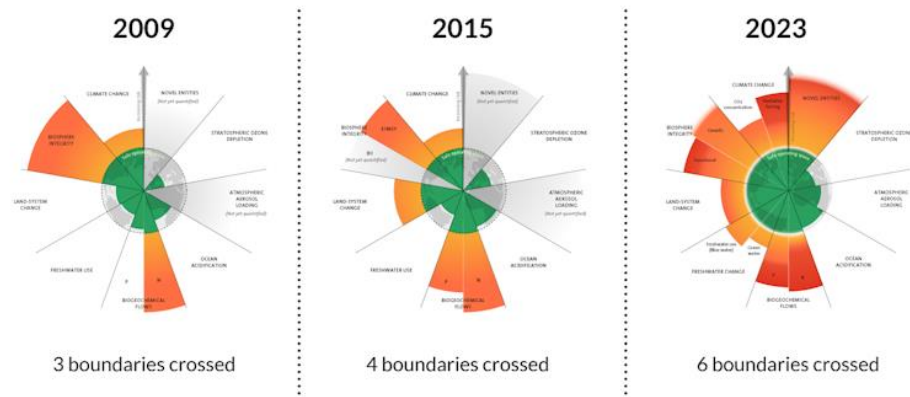
- Miljö

Biologisk mångfald är kärnan i ekosystemens funktion och stabilitet, medan bevarande av kulturarv och grönområden bidrar till en rikare livsmiljö. Samtidigt är målet att minimera förekomsten av farliga kemikalier och skapa en miljö som är fri från giftiga påverkansfaktorer. Genom att förstå och genomföra lämpliga åtgärder inom dessa områden kan kommunen främja hållbarhet och välmående för sina medborgare.

- Cirkularitet

Den cirkulära ekonomin är en övergripande strategi som främjar en hållbar resurshantering. Inom kommunal upphandling innebär detta att prioritera produkter och tjänster med låg miljöpåverkan och som kan återvinnas eller återanvändas. Kommunen kan även påverka beteenden genom att göra miljövänliga val enklare och mer attraktiva för både kommunanställda och invånare. Kommunen kan även spela en nyckelroll genom att involvera och informera aktörer inom kommunen och skapa en medvetenhet om cirkulära

möjligheter och praktiska lösningar för att minska avfall och främja hållbarhet.

Ambitionsnivå och målsättningar

I arbetet med att ta fram mål har beredningen tolkat uppdraget som att miljöstrategin behöver innehålla mål som är på en övergripande strategisk nivå och på såväl kortare som längre sikt möjliggör att kommunens åtaganden inom olika områden kan uppnås. Vidare skulle en prioritering göras mellan antagna mål och planer. Detta har beredningen hanterat genom att föreslå dels övergripande målsättningar, dels föreslå prioriterade arbetssätt och prioriterade övergripande löpande åtgärder inom dessa.

Då arbetet med att ta fram en ny miljöstrategi är försenat med flera år behöver de målsättningar som föreslås formulerade som önskvärda tillstånd nu nås på betydligt kortare tid än vad som hade behövt vara fallet om arbetet hade inletts tidigare. Målen kan verka högt ställda, men är formulerade utifrån vad vetenskapen anser är nödvändigt. Genom ett ambitiöst och skyndsamt agerande tar Vårgårda kommun sitt ansvar för att förbättra förutsättningarna för omställning. Det handlar ytterst om att trygga en långsiktig välfärd genom att skydda den jord, den luft, det vatten och de ekosystem som utgör förutsättningar för liv.

De övergripande målen för miljöstrategin utgår från de 3 fokusområdena och har formulerats enligt följande:

Klimat

Minska klimatpåverkan och bli den klimatpositiva kommunen

Miljö

Bevara en rik natur, stärkt biologisk mångfald och väl fungerande ekosystemtjänster

Cirkularitet

Vara en resurseffektiv kommun där konsumtionen minskar och avfallet går mot noll

Pågående arbete

Kommunen har ansvar för och kontakt med invånare i alla åldrar och det är därför viktigt att kommunen är ett föredöme och påverkar genom faktiska handlingar. När det gäller klimatlöften, som är en del av de mål som Västra Götalandsregionen antagit, har Vårgårda kommun antagit fler mål än de flesta andra kommuner i regionen. Som ett led i att genomföra åtgärder för att bidra till ökad hållbarhet och de globala målen i Agenda 2030 ska hållbarhetsanalyser genomföras för alla beslutsärenden i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Syftet är att säkerställa att alla politiska beslut beaktas utifrån de tre dimensionerna av hållbar utveckling (social, ekologisk och ekonomisk). Upphandling används som verktyg för att stärka miljöprofilen. Där finns krav på såväl ekologisk som social och ekonomisk hållbarhet. Vårgårda kommun vill vara ett föredöme och inspirera medborgare, företag och föreningar i att hjälpa till att nå inriktningsmålet. Strategin för det arbetet tar avstamp i kommunens befintliga miljöstrategi och märks i flera konkreta åtgärder, som exempelvis [Returgården](#), Svanenmärkta byggnader och fossilfria fordon. I kommunens tillagningskök arbetas det för att erbjuda svenska, närproducerade och ekologiska livsmedel och maträtterna anpassas utifrån säsong och klimatpåverkan.

Arbetet följs upp med hjälp av följande nyckeltal:

Nyckeltal för inriktningsmålet
Andelen svenskproducerade livsmedel i kommunens verksamheter mätt i kronor
Andelen fossilfria fordon av det totala antalet personbilar och lätta lastbilar i kommunkoncernen.
Mängd insamlat mat- och restavfall, kg/invånare
Energiförbrukning i kommunkoncernens verksamheter, kilowattimmar per kvadratmeter och år (normalårsjusterat)

3F – Förnybart, Flex och Företag är ett samverkansprojekt där Vårgårda kommun, Center of Innovation och det lokala näringslivet jobbar för att trygga den lokala elförsörjningen på sikt. Fokus i projektet är att öka andelen förnybart producerad el, utreda möjligheter för en innovativ flexmarknad och initiera fokusgrupper för att hjälpa näringslivet med möjligheter när det gäller samverkan kring tex. laddinfrastruktur. Projektet är tvåårigt och avslutas i slutet av 2024. Det har finansierats av medel från Sparbanksstiftelsen Alingsås, Vårgårda kommun och näringslivet.

Strategiska arbetssätt

Hur ska kommunen arbeta för att miljöstrategin ska få störst effekt? Miljöberedningen har identifierat några särskilt strategiska och viktiga områden/kommunala verktyg att arbeta med då de bedöms ha en mer tvärspektoriell påverkan med stor potential för miljönytta och/eller utgör områden där kommunen redan har ett bra arbete som vi kan utnyttja för att bli föregångare inom hållbarhet:

1. *Styrning och ledning*
2. *Samhällsplanering och -byggande*

3. *Naturbaserade, mångfunktionella lösningar*
4. *Samverkan med näringslivet*
5. *Kommunikation, utbildning och medskapande*

Inom punkt 1-3 har kommunen störst rådighet, och kan göra mest långsiktig nytta genom att bygga in lösningarna i samhällsstrukturen. Vi kan också tydligt visa att vi menar allvar för att lättare inom ramen för punkt 4 och 5 få med näringslivet, föreningarna och medborgarna i arbetet. Genom att samverka, löpande identifiera synergier, arbeta med mångfunktionella lösningar, innovation och ständiga förbättringar läggs grunden för ett flexibelt och robust åtgärdsarbete vilket gör att målen kan nås snabbare och effektivare.

Inom de utpekade områdena ovan behöver kommunen arbeta särskilt aktivt med att nå målen i miljöstrategin. Dock behöver insatser göras inom samtliga av kommunens verksamhetsområden, av vilka ett antal listas nedan.

Prioriteringar

Efter att miljöstrategin antagits och fram till den första uppföljningen och revideringen föreslås ett antal prioriterade, löpande åtgärder inom respektive område nedan. Dessa prioriteringar kommer dels från befintliga åtgärdsprocesser som kommunen redan arbetar med inom miljöområdet och utgör dels nya förslag på vad kommunen kan fokusera på.

Politik

Beakta hållbarhetsanalysen i samtliga ärenden så att alla beslut styr i riktning mot målen i miljöstrategin

Säkerställa resurser till genomförande, uppföljning och revidering av miljöstrategin och redan befintliga åtgärdsprocesser inom miljöområdet

Medverka på mötesplatser för politiker, tjänstepersoner, invånare och olika samhällsaktörer som ordnas i syfte att informera, inspirera och lyfta såväl goda exempel som utmaningar och hinder i omställningen (i likhet med det tidigare "agenda-rådet")

Styrning och ledning

Tilldela medarbetarna relevanta roller, ansvar och befogenheter för att arbetet ska fungera och för att hålla ledningen löpande underrättad

Säkerställ samordning och stöd i arbetet från central nivå genom att erbjuda alla nyckelfunktioner omvärldsanalys, fortbildning samt möjligheter till erfarenhetsutbyte/nätverkande i miljöarbetet

Se över checklistan med tillhörande rutiner för hållbarhetsanalys och komplettera med bedömningskriterier för samtliga av miljöstrategins fokusområden klimat, miljö och cirkularitet (även informationsärenden)

Starta ett arbete för att tydliggöra kopplingar till andra relaterade styrdokument och bryt ned målen och prioriteringarna i miljöstrategin i en handlingsplan

innehållande konkreta och tidssatta delmål med tillhörande indikatorer för hur arbetet ska integreras i alla kommunens verksamheter och beslut

Kommunen som arbetsgivare

Erbjuda årlig utbildning inom miljöområdet för samtliga medarbetare och förtroendevalda

Underlätta en mer hållbar livsstil (genom att t ex erbjuda anställda möjlighet att införskaffa en förmånscykel genom månadsvis löneavdrag

Ekonomi och inköp

Sträva efter att en ökad andel investeringar finansieras med gröna lån

Ställa krav i upphandlingar för att säkerställa att de styr i riktning mot målen i miljöstrategin

Vid inköp av inventarier ska förstahandsvalet vara att se om behovet kan lösas internt via Returgården eller annan lämplig begagnatmarknad och vid inköp av förbrukningsartiklar ska engångsartiklar undvikas till förmån för flergångsalternativ.

Kommunen som energikonsument- och producent

Använda lokaler effektivt och samnyttja med olika verksamheter och andra aktörer samt höj målsättningarna för att minska energianvändningen i kommunala verksamheter såväl vid nybyggnation som i befintliga byggnader

Arbeta för att främja hållbar produktion, distribution, konsumtion och lagring av energi

Installera solceller på alla lämpliga ytor hos kommunala fastigheter och andra lämpliga ytor

Kommunen som samhällsplanerare och -byggare

Hållbart resande

Verka för att minska antalet bilar samt transportarbete med bil till förmån för gång, cykling och kollektivt resande inom och mellan kommunens orter såväl som på landsbygden genom att:

- *sträva efter att genomföra permanenta åtgärder som omfördelning av vägutrymme till förmån för gång, cykling och kollektivt resande (till exempel bredare trottoar, trafikminskande åtgärder och lägre hastighetsgräns)*
- *se över parkeringsnormen så att den styr mot miljöstrategins mål*

Hållbart byggande

- *Prioritera byggnation i trä när så är möjligt*
- *Återvinn eller återbruka material vid ombyggnader och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder*
- *Använd markanvisning som verktyg för att främja miljömässigt hållbart byggande, delningstjänster och andra hållbara lösningar*

Underlätta hållbar livsstil

- *Underlätta förutsättningar för odling och lagring av livsmedel i både befintliga och nya bostadsområden, till exempel genom att inventera outnyttjade källarförråd och andra utrymmen*

Transporter

Fossilfria fordon och transporter

- *Ställ om den kommunala fordonsflottan till fossilbränslefri (gäller både personbilar, arbetsmaskiner och andra fordon som ägs eller leasas av kommunen där så är tekniskt möjligt) och ställ krav på fossilfria transporter i alla upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete*

Klimatsmarta resor

- *Säkerställ att kommunens anställda i så stor utsträckning som möjligt använder hållbara transportmedel i tjänsten (till exempel med hjälp av klimatstyrande mötes- och resepolicy som även innefattar pendlingsresor till och från arbetet. Ett internt system för klimatväxling kan utredas och eventuellt införas.*

Samverkan för minskade utsläpp från transporter

- *Skapa förutsättningar för en accelererad omställning till minskat transportarbete samt effektivare och fossilfria transportlösningar i samverkan med näringsliv och andra aktörer*

Kost

Säkerställ att den mat som serveras i Vårgårda kommuns kök

- *går mot en ökad andel ekologiskt*
- *i så stor utsträckning som möjligt är gjord på svenskproducerade och i första hand närproducerade råvaror*
- *samt köps in, tillagas och hanteras med en nollvision för svinn*

Arbetsmarknad

Ge arbetsmarknadsenheten ett uppdrag att arbeta med hållbarhet och främja/utveckla verksamheter inom kommunen som kan bidra till ökad cirkularitet.

Markanvändning

Undvik exploatering av jordbruksmark utifrån dess oersättliga värde och potential för kolinlagring och andra ekosystemtjänster, lokal matproduktion och livsmedelsförsörjning

Främja/premiera klimatsmart markanvändning, livsmedelsproduktion och ökad kolinlagring i marken genom att ställa krav när jordbruksmark arrenderas ut

Bruka den kommunalt ägda skogen så att trädens och skogens ekosystemtjänster främjas i syfte att öka kolinlagring och biologisk mångfald (utifrån bäst tillgängliga kunskapsläge). Den tätortsnära skogen ska dessutom skötas så att möjligheter till lokalt friluftsliv bibehålls och förstärks.

Miljötillsyn

Fokusera på företagens energi- och klimatomställning i miljötillsynen genom att välja ut lämpliga tillsynsobjekt, t ex

- *efterfråga energikartläggning och/eller en handlingsplan samt genomförande av energieffektiviseringsåtgärder och energikonverteringar, till exempel fasa ut oljepannor*

informera om olika investeringsstöd eller att samverka med kommunens energi- och klimatrådgivare.

Naturbaserade lösningar

Ta fram ett samlat styrdokument för ekosystemtjänster och naturbaserade lösningar, med en plan för hur kommunen ska:

- *Öka kunskapen och sprida information om ekosystemtjänster och naturbaserade lösningar inom och utom organisationen*
- *Uppskatta potentialen för, utreda och föreslå effektiva åtgärder för naturbaserade lösningar, t ex för att öka kolinfångning och -lagring i skog och mark, stärka den biologiska mångfalden och öka samhällets robusthet mot klimatförändringar*
- *Arbeta med egna och främja andra aktörers naturvårdsinsatser som bevarar och stärker ekosystemtjänster och skapar förutsättningar för naturbaserade lösningar på miljöproblemen i mark, skog, växter och våtmarker (t ex återvätta våtmarker, använda biokol som kolsänka m.m.)*

Kultur och fritid

Utveckla och främja en hållbar fritid, ett hållbart friluftsliv och en turism som tar god ekologisk hänsyn genom hela upplevelsen

Utveckla delningstjänster som t ex Fritidsbanken och samverka med andra aktörer för att underlätta utvecklingen av delningstjänster, genom att utveckla och/eller sprida information om hållbara alternativ som ger invånarna möjlighet att låna eller hyra produkter istället för att köpa

Erbjuda ett miljöanslag för föreningar och ideella organisationer för projekt som leder till en bättre miljö

Samverkan med näringsliv

Intensifiera samverkan med näringslivet i omställningen till ett hållbart samhälle, genom plattformen Center of Innovation, till exempel genom att:

- *Erbjud kommunens företag information, utbildning och omvärldsbevakning i miljöfrågor*
- *Lyfta goda exempel från olika företag*
- *Erbjuda en arena för samverkan, nätverkande och projekt inom miljöområdet*

Kommunikation

Ta fram en årlig plan för utåtriktade åtgärder med tillhörande kommunikationsmål- och aktiviteter

Löpande kommunicera och lyfta miljöarbetet på kommunens webb, sociala medier m.m

Ta fram en lokal "Hållbarhetsapp" för Vårgårda (med syfte att informera och coacha invånarna till miljösmarta beslut och beteenden, samla in och dela goda exempel med mera)

Dialog och medskapande

Ordna utåtriktade aktiviteter löpande under året för att synliggöra kommunens miljöarbete och samla in goda idéer och exempel från invånarna (se under Kalendarium nedan)

Starta upp, driva och samordna ett "Hållbarhetsråd" som en arena för samverkan mellan kommun, näringsliv och föreningar

Ordna årligt återkommande hållbarhetsdagar/vecka med inomhus- och utomhusaktiviteter

Ge Teknikverksamheten ett uppdrag att fokusera på klimat, miljö och cirkularitet

Organisation och ansvarsfördelning

Förvaltningen genom Kommunledningskontoret har en ledande roll och miljöstrategen en stödjande roll i arbetet med att genomföra miljöstrategin.

Till hjälp bör en miljöstrategisk arbetsgrupp bestående av nyckelfunktioner i förvaltningen tillsättas med uppgift att löpande identifiera målkonflikter, hitta synergieffekter samt följa upp och revidera strategin.

Utöver detta behöver strategin löpande förankras bredare hos representanter från olika verksamheter för att underlätta genomförande och uppföljning.

Finansiering

Genom att fastställa åtgärder i kommunens verksamhetsplan och avsätta medel i budgeten för styrning, samordning och genomförande av miljöstrategin säkras resurser för dess genomförande.

Som ett komplement till detta kan externa medel sökas för att växla upp arbetet.

Uppföljning, utvärdering och revidering

Miljöstrategin behöver integreras i kommunens ordinarie styrkedja, genom att ingå i det återkommande arbetet med verksamhetsplan, uppföljning och redovisning.

Uppföljning behöver göras både av nuläget för miljöpåverkan och av genomförda åtgärders effekt på relevanta mål, i form av en miljöredovisning för Vårgårda kommun. Inledningsvis föreslås att en nulägesanalys görs av

- Energianvändning (som underlag till energiplan)
- Utsläpp av växthusgaser (för uppföljning av koldioxidbudget, som är ett av kommunens klimatlöften)

Utvärdering bör förslagsvis göras av extern part (t ex Klimat 2030).

Revidering bör ske vid behov och senast en gång per mandatperiod.

Samverkansarenor och projekt

Kommunen deltar i följande:

- Boråsregionen och Sjuhärads kommunalförbund
- Kommunätverk för hållbar utveckling i Västra Götaland
- Västtrafiks nätverk för hållbart resande

Ett sätt att nå framgångar i miljö- och klimatområdet är att initiera, leda eller ingå i olika samverkansforum och projekt. Genom att ansöka om medel till samt medverka i sådana ges möjlighet att växla upp arbetet med hjälp av extern finansiering, kompetensutveckling, fördjupad samverkan med mera.

Kalendarium

Följande aktiviteter och datum utgör möjligheter som kommunen kan använda för att ordna aktiviteter inom ramen för arbetet med miljöstrategin:

Världsvattendagen (22 mars)

Earth Hour (mars)

Earth day (22 april)

Biologiska mångfaldens dag (22 maj)

Miljömålsdagarna

Vårmarknad

Cykelns dag (3 juni)

Världsmiljödagen (5 juni)

Vårgårdafesten (augusti)

Elbilens dag (9 september)

Mobilitetsveckan (16–22 september)

Internationella matsvinnsdagen (29 september)

[Hållbarhetsfestivalen](#) (oktober)

Hållbarhetsdagen (11 november)

Skräpplockarveckan

Julskyltning

COI:s soppluncher (återkommande)